

Inštitút neodkladného opatrenia v civilnom procese

JUDr. Ing. SIMONA SMOLKOVÁ

Katedra občianskeho a pracovného práva,
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Mgr. JAKUB DZIMKO

Katedra obchodného a finančného práva,
Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

DOI: <https://doi.org/10.24132/ZCU.NADEJE.2022.618-629>

Kľúčové slová:

neodkladné opatrenie, civilný proces, Civilný sporový poriadok,
Civilný mimosporový poriadok

Úvod

Inštitút neodkladného opatrenia je nesporne dôležitým inštitútom v civilnom procese na základe jeho pružnosti, efektívnosti a rýchlosti. Na podklade neodkladného opatrenia upraveného v zákone č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v platnom znení, resp. v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v platnom znení, je možné promptne poskytnúť súdnu ochranu ohrozeným právam a oprávneným záujmom jednotlivca. Inštitút neodkladného opatrenia je v súčasnosti čoraz viac uplatňovaný najmä v konaniach vo veciach ochrany osôb, a to či už pri stalkingu (t.j. nebezpečnom prenasledovaní), domácom násilí, ale taktiež aj pri ochrane majetkových práv a v neposlednom rade v prípadoch, kedy rodinné prostredie zlyháva a je nutné poskytnúť rýchlu a účinnú ochranu maloletým deťom. Vďaka tomuto inštitútu je tak možné pružne a rýchlo poskytnúť potrebnú súdnu ochranu jednotlivcovi a ochrániť jeho ohrozené práva a oprávnené záujmy.

V predkladanom príspevku sa autori venujú a upriamujú pozornosť najmä na nespornú dôležitosť uvedeného inštitútu v právnom poriadku Slovenskej republiky, pričom ich cieľom je analyzovať a popísať neodkladné opatrenie, ako v sporovom tak aj mimosporovom konaní, ale taktiež neopomenúť ani samotné predpoklady, resp. podmienky pre (ne)nariadenie neodkladného opatrenia súdom.

Právna úprava inštitútu neodkladného opatrenia v právnom poriadku Slovenskej republiky

Právny inštitút neodkladného opatrenia bol, ako sme už v úvode spomenuli, do právneho poriadku Slovenskej republiky implementovaný prijatím právnej úpravy v dvoch procesných kódexoch, a to zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“), ktorý upravuje neodkladné opatrenia sporového charakteru¹ a zákonom č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej ako „CMP“), ktorý upravuje neodkladné opatrenia nespоровého charakteru.²

Medzi týmito procesnými kódexmi pôsobí zásada „*lex specialis derogat lex generali*“ t.j. vzťah všeobecného právneho predpisu k špeciálnemu (osobitnému) právnenmu predpisu. Všeobecná, resp. základná právna úprava inštitútu neodkladného opatrenia je obsiahnutá v CSP, ktorý má postavenie *lex generalis* voči CMP, ktorý má postavenie *lex specialis*. Subsidiarita týchto dvoch procesných kódexov znamená, že špeciálna úprava má prednosť pred všeobecnou právnou úpravou, ktorá sa primerane použije pre otázky, ktoré nie sú upravené v špeciálnom právnom predpise, pričom uvedená subsidiarita vyplýva z § 2 ods. 1 CMP, ktorý ustanovuje, že „*na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak*“.³

V CSP sú neodkladné opatrenia upravené v tretej časti, tretej hlave, prvom diely nazvanom „Neodkladné opatrenia a zabezpečovacie opatrenia“. Zo zaradenia neodkladných opatrení do tretej časti CSP nesúcej názov „Osobitné procesné postupy“ jednoznačne vyplýva osobitné postavenie tohto inštitútu v rámci civilného procesu. Právna úprava neodkladného opatrenia obsiahnutá v CSP tak obsahuje všeobecnú, resp. základnú právnú úpravu, podmienky pre

---

¹ § 324 a nasl. CSP.

² § 360 a nasl. CMP.

³ § 2 ods. 1 CMP.

nariadenia neodkladného opatrenia, procesný postup súdu, ustanovenia o škode a inej spôsobenej ujme a v neposlednom rade demonštratívne vymedzenie toho, čo možno strane neodkladným opatrením uložiť.

Neodkladné opatrenia v CMP sú upravené v tretej časti nazvanej „Niektoré ustanovenia o neodkladných a iných opatreniach súdu“, z čoho je zrejmé, že právna úprava tohto inštitútu tu nie je obsiahnutá komplexne. V zásade možno právnu úpravu obsiahnutú v CMP rozdeliť do dvoch častí, a to na všeobecné ustanovenia (§ 360 a nasl. CMP), ktoré upravujú otázky, v ktorých sa právna úprava odchyľuje od sporového konania a na druhú časť, a to jednotlivé druhy neodkladných opatrení, ktoré kladú do popredia ochranu a záujem maloletého (§ 365 až 368 CMP).⁴

Novou právnou úpravou neodkladných opatrení došlo nielen k nahradeniu, a tým aj zániku predchádzajúceho právneho inštitútu predbežného opatrenia upraveného v Občianskom súdnom poriadku,⁵ ale taktiež aj k podstatným zmenám od pôvodnej právnej koncepcie. Jedným zo zásadných rozdielov od predchádzajúcej právnej úpravy je zmena v upustení od pôvodného a v mnohých prípadoch neefektívneho a bezpodmienečného naviazania predbežného opatrenia na konanie vo veci samej, kedy inštitút neodkladného opatrenia poskytuje jednotlivcom možnosť jeho nariadenia v rôznych fázach konania, a to už pred samotným začatím konania, v priebehu konania, ale taktiež aj po jeho skončení. Súčasná právna úprava tak upustila od dočasnosti, ktorá bola charakteristická pre predbežné opatrenie, kedy neodkladné opatrenie môže trvať aj po skončení konania vo veci samej. CSP pre uplatnenie procesného zabezpečenia formou neodkladného opatrenia predpokladá len dva dôvody, a to potrebu bezodkladnej úpravy pomerov a dôvodnú obavu z ohrozenia výkonu súdneho rozhodnutia. Okrem uvedených všeobecných dôvodov pre nariadenie neodkladného opatrenia CMP ako ďalší dôvod vymedzuje existenciu verejného záujmu a osobitné predpoklady pre špecifické druhy neodkladného opatrenia, kedy sa nepreukazuje potreba bezodkladnej úpravy pomerov a ani existencia verejného záujmu, ale preukazujú sa iné skutočnosti.

Významnosť inštitútu neodkladného opatrenia v civilnom procese, tak spočíva v jeho zabezpečení efektivity súdneho procesu a to tým, že umožňuje

---

⁴ ŠTEVČEK, M. a kol.: *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu*. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 100.

⁵ § 74 až 77a a § 102 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

bezodkladnú úpravu pomerov, zaistenie určitého práva, ktoré sa ocitlo v nebezpečenstve a reálnu možnosť prenosu výsledku sporu do praxe v prípade, že existuje obava z ohrozenia exekúcie. Použiť ho možno, keď sa s ohľadom na plynutie času alebo konanie určitej osoby, možno dôvodne domnievať, že „štandardné“ konanie nepostačí na ochranu ohrozeného práva a bez rýchleho zásahu zo strany súdu by mohlo dôjsť k ohrozeniu, zhoršeniu alebo porušeniu práva alebo právom chráneného záujmu jednotlivca. Zmyslom neodkladného opatrenia je efektívne a rýchlo ochrániť ohrozené subjektívne práva žalobcu.⁶

Účelom inštitútu neodkladného opatrenia v mimosporovom konaní je rýchle a pružné riešenie situácie, kedy je zo strany súdu nevyhnutné, aby okamžite zasiahol do pomerov maloletého dieťaťa, s cieľom ochrany práv dieťaťa v prípade konkrétneho ohrozenia. Neodkladné opatrenie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je nutné nariadiť v prípadoch, v ktorých sú bez okamžitého zásahu zo strany súdu vo forme bezodkladnej úpravy pomerov vážne ohrozené alebo narušené záujmy, starostlivosť, výživa a výchova maloletého, vrátane priaznivého vývoja, zdravia alebo života maloletého.

Podmienky (predpoklady) pre nariadenia neodkladného opatrenia

Nariadením neodkladného opatrenia je možné upraviť právne, resp. spoločenské vzťahy, ktoré sú upravené právnymi normami. Rozhodnutie súdu (uznesenie) o nariadení neodkladného opatrenia má vždy právne účinky *ex nunc*, t.j. do budúcnosti, čo znamená, že neodkladným opatrením nikdy nie je možné regulovať právne vzťahy *ex tunc*, t.j. spätne.

Základnými podmienkami pre nariadenie neodkladného opatrenia súdom sú naliehavosť a nevyhnutnosť, kedy pre uplatnenie tejto formy procesného zabezpečenia CSP v zmysle § 325 ods. 1 predpokladá len dva dôvody, a to potrebu bezodkladne upraviť pomery alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, kedy z judikatúry Ústavného súdu SR vyplýva, že vzájomná kumulácia týchto dvoch dôvodov nie je vylúčená.⁷

CMP okrem uvedených všeobecných dôvodov pre nariadenie neodkladného opatrenia, umožňuje nariadiť neodkladné opatrenie aj vtedy, keď to vyžaduje

---

⁶ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1115.

⁷ Uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 16.05.2018, sp. zn. I. ÚS 160/2018.

verejný záujem.⁸ Týmto ustanovením poukazuje na článok 1 CMP, kedy súd v konaniach podľa CMP postupuje v súlade s ochranou verejného záujmu. Ochrana verejného záujmu je v režime mimosporového konania východiskovým princípom, pričom verejný záujem je úzko spätý s hodnotami, ktoré daná spoločnosť uznáva a taktiež je vecne spätý s účelom predmetu konania. Ak teda súd nariaďuje neodkladné opatrenie z dôvodu potreby ochrany verejného záujmu, preukázanie predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 325 ods. 1 CSP sa nevyžaduje.⁹ Preukázanie všeobecných predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia vymedzených v CSP, sa rovnako nepreukazuje ani pri špecifických druhoch neodkladných opatrení, ktoré je možné nariadiť aj za splnenia iných osobitných predpokladov, napríklad v intenciách § 365 CMP kedy postačuje preukázať, že sa maloleté dieťa ocitlo bez akejkoľvek starostlivosti alebo že je jeho život, zdravie a priaznivý vývoj narušený alebo vážne ohrozený.

Prvým dôvodom, pre ktoré môže súd nariadiť neodkladné opatrenie je potreba bezodkladne upraviť pomery. Pojem „bezodkladne“ nie je v procesných kódexoch definovaný, a preto z hľadiska gramatického výkladu tohto pojmu, je potrebné tento pojem interpretovať vo význame „ihneď“.

K potrebe bezodkladnej úpravy pomerov sa vyjadril Ústavný súd SR, ktorý vyslovil, že bezodkladná úprava pomerov zahŕňa aj prvok naliehavosti a nevyhnutnosti, ktorý treba vnímať odlišne pre sporové a mimosporové konanie. Bez ďalšieho však samotný atribút bezodkladnosti neznamená, že ide o akútny a jednorazový stav, naopak môže ísť aj o potrebu upraviť pomery, ktoré pretrvávajú aj dlhšie časové obdobie, preto iba z dôvodu, že sa žalobca, resp. navrhovateľ nedomáhal ochrany návrhom na vydanie neodkladného opatrenia ihneď po reálnom vzniku potreby bezodkladnej úpravy pomerov, ale až po istom čase existencie akéhosi stavu, nemôže súd túto podmienku považovať za nesplnenú. Takéto posúdenie považuje Ústavný súd SR za právny omyl. Uvedená aplikácia podústavného práva o nariadení neodkladného opatrenia znamená popretie základného práva na súdnu ochranu, a to z dôvodu, že sa odchyľuje od účelu a podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia natolko, že tým došlo, resp. dôjde k zásadnému popretiu účelu a významu ustanovení o neodkladnej ochrane.¹⁰

---

⁸ § 361 ods. 1 CMP.

⁹ SMYČKOVÁ, R. – ŠTEVČEK, M. – TOMAŠOVIČ, M. – KOTRECOVÁ, A. a kol.: *Civilný mimosporový poriadok. Komentár*. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 985.

¹⁰ Nález Ústavného súdu SR zo dňa 13.01.2021, sp. zn. III. ÚS 422/2021-21.

Rozhodnutie súdu, či v konkrétnom prípade je alebo nie je potreba bezodkladne upraviť pomery, musí byť objektívne a preskúmateľné, a to na základe odôvodnenia rozhodnutia (uznesenia) súdu, pričom kritérium splnenia tejto podmienky sa posudzuje výlučne v čase vydania rozhodnutia (uznesenia) súdu prvej inštancie. Podmienka bezodkladnej potreby upraviť pomery bude spravidla splnená, ak dôjde k porušovaniu práv alebo oprávnených záujmov žalobcu, resp. navrhovateľa, hrozí mu vznik škody alebo inej ujmy alebo zhoršenie situácie do takej miery, že neskoršia súdna ochrana by už nemala význam.¹¹

Druhým dôvodom, pre ktorý môže súd nariadiť neodkladné opatrenie je obava, že exekúcia bude ohrozená. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že v prípade obavy, že exekúcia bude ohrozená, môže súd na zabezpečenie pohľadávky veriteľa, zriadiť zabezpečovacím opatrením záložné právo na veciach, právach a iných majetkových hodnotách dlžníka.¹² Ak sa teda žalobca domáha nariadenia neodkladného opatrenia z dôvodu obavy, že exekúcia bude ohrozená, jeho návrhu bude (vzhľadom na prednosť nariadenia zabezpečovacieho opatrenia pred nariadením neodkladného opatrenia) možné vyhovieť len v prípade, že sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením. Súd je uvedenú podmienku povinný skúmať vždy ex offa.

Pripustiť nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu obavy, že exekúcia bude ohrozená pri uplatňovaní peňažnej pohľadávky voči dlžníkovi možno vtedy, ak dosiahnutiu sledovaného účelu prostredníctvom zabezpečovacieho opatrenia bránia určité konkrétne dôvody. Väčšinou možno hovoriť o situácii, kedy dlžník nemá vo svojom vlastníctve žiadne veci, práva alebo iné majetkové hodnoty, na ktoré by bolo možné zabezpečovacím opatrením efektívne zriadiť záložné právo. Súd tak pri posudzovaní sledovaného účelu musí vždy samostatne vyhodnotiť aj kritérium efektívnosti, ktoré je relevantné v súvislosti s poradím eventuálne zriadeného záložného práva, nakoľko neprednostné záložné právo by mohlo predstavovať len formálnu súdnu ochranu, ktorej obsah by nebol z materiálneho hľadiska postačujúci. V záujme procesného úspechu žalobcu je preto v jeho záujme, aby osvedčil, že nie sú splnené podmienky na dosiahnutie sledovaného účelu zabezpečovacím opatrením a to tým, že súdu predloží relevantné dôkazy, a to najmä ohľadom majetkových pomerov dlžníka, nakoľko súd nie je ex offa povinný sám skúmať komplexne majetkové pomery

---

¹¹ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1093.

¹² § 343 CSP.

dĺžníka. V opačnom prípade súd návrh navrhovateľa, ktorým sa domáha nariadenia neodkladného opatrenia z dôvodu obavy, že exekúcia na uspokojenie peňažnej pohľadávky bude ohrozená, zamietne, a to práve z dôvodu prednostnej alternatívy zriadenia záložného práva.¹³

Ak je dôvodná obava z ohrozenia exekúcie, súd môže navrhovateľovi poskytnúť ochranu aj v prípade, že tento v čase rozhodovania o návrhu ešte nedisponuje rozhodnutím vo veci samej, dokonca v odôvodnených prípadoch nemusí byť pohľadávka ani riadne uplatnená žalobou. Ak však exekučný titul k predmetnej pohľadávke absentuje, musí súd s osobitným dôrazom posúdiť dôvodnosť a trvanie chráneného nároku, pričom v rozhodnutí (uznesení) o nariadení neodkladného opatrenia by mal žalobcovi vždy uložiť povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Na vydanie uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia z dôvodu obavy z ohrozenia exekúcie postačuje dôvodná obava alebo reálna hrozba úkonov dĺžníka, ktorými by realizoval faktické alebo právne úkony s kvantitatívnym alebo kvalitatívnym dopadom na jeho majetok, v dôsledku čoho by bola exekúcia sťažená alebo úplne zmarená.¹⁴

Neodkladné opatrenie podľa CSP t.j. v sporovom konaní možno nariadiť len na návrh. V mimosporovom konaní, na rozdiel od sporového konania, možno v súlade s ust. § 360 ods. 1 CMP nariadiť neodkladné opatrenie nielen na návrh, ale aj bez návrhu, a to v konaniach, ktoré možno začať bez návrhu, čím je preložený dispozičný princíp, ktorý je charakteristický pre sporové konania.

Nariadenie neodkladného opatrenia (pred začatím konania vo veci samej, počas konania, po skončení konania vo veci samej)

V zmysle CSP je neodkladné opatrenie možné z hľadiska plynutia času vo vzťahu k procesu nariadiť v troch rôznych alternatívach. Prvou alternatívou je nariadenie neodkladného opatrenia pred začatím konania vo veci samej. Druhou alternatívou je, ak žalobca, resp. navrhovateľ žiada zároveň so žalobou vo veci samej vydať aj neodkladné opatrenie a poslednou alternatívou je nariadenie neodkladného opatrenia až po skončení konania vo veci samej.¹⁵

---

¹³ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1089.

¹⁴ *Ibidem*, s. 1093.

¹⁵ ŠTEVČEK, M. a kol.: *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu*. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 94.

Žalobca, resp. navrhovateľ sa prostredníctvom neodkladného opatrenia môže domáhať súdnej ochrany aj bez toho, aby v čase podania žaloby, resp. návrhu prebiehalo na súde súvisiace konanie vo veci samej.¹⁶ Neodkladné opatrenie dokonca nemusí byť v každom prípade nasledované podaním žaloby vo veci samej. Z dikcie § 336 ods. 1 CSP vyplýva, že súd môže uložiť žalobcovi, resp. navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci, keď dospeje k záveru, že nárok zabezpečený neodkladným opatrením si vyžaduje ďalšie pokračovanie v konaní vo veci samej, avšak zákon nevyklučuje, resp. pripúšťa aj možnosť, že túto povinnosť súd neuloží.¹⁷ Povinnosť podať žalobu vo veci samej sa neukladá najmä v prípade, keď s ohľadom na okolnosti prípadu, neodkladné opatrenie umožňuje zabezpečiť trvalú úpravu pomerov strán, čím logicky odpadá aj motivácia žalobcu, resp. navrhovateľa domáhať sa ďalej svojho nároku podaním žaloby vo veci samej. Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí uvádza aj ďalšie situácie, v ktorých sa súd môže rozhodnúť pre neuloženie povinnosti podať v určitej lehote žalobu vo veci samej, a to situáciu, kedy v čase rozhodnutia súdu o neodkladnom opatrení je už podaná žaloba vo veci samej, ďalej vtedy, keď z okolností vyplýva, že účastníci dospejú k mimosúdnej dohode, alebo pre iné dôvody, ktorých existencia vylúči potrebu uloženia takejto povinnosti. Súd však má obligatórnu povinnosť poučiť strany, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá určitá povinnosť o možnosti podať žalobu vo veci samej, a to bez určenia lehoty na jej podanie a o právnych následkoch s tým spojených.¹⁸ Ak by súd takéto kvalifikované poučenie tejto strane sporu neposkytol, došlo by k porušeniu rovnosti sporových strán a k zmareniu procesných oprávnení tejto strany, konkrétne k zmareniu možnosti strany podať žalobu vo veci samej a jej podaním sa domáhať procesnej ochrany. V dôsledku takéhoto nesprávneho procesného postupu súdu, by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.¹⁹ V tejto súvislosti je potrebné poukázať na skutočnosť, ktorú konštatoval vo vyššie uvádzanom rozhodnutí Najvyšší súd SR, a to, že len samotné neuloženie povinnosti podať žalobu vo veci samej, nespôsobuje že rozhodnutie o neodkladnom opatrení je následkom toho konečným rozhodnutím vo veci samej.²⁰

---

¹⁶ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1086.

¹⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 11.12.2017, sp. zn. 4Cdo/149/2017.

¹⁸ § 337 ods. 1 CSP.

¹⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.09.2018, sp. zn. 5Cdo/135/2017.

²⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 11.12.2017, sp. zn. 4Cdo/149/2017.

Ak po nariadení neodkladného opatrenia nenasleduje žaloba vo veci samej, z neodkladného opatrenia sa stane vec sama, kedy toto rozhodnutie konzumuje vec samu a po rozhodnutí o jeho nariadení už nebude nasledovať ďalšie konanie.²¹ Ak samotné rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia konzumuje vec samú, stane sa *res iudicatae* pre podanie prípadnej žaloby vo veci samej, a to až do doby zániku alebo zrušenia neodkladného opatrenia. Až po odpadnutí tejto prekážky, ktorú je súd povinný skúmať ex offio počas celého konania, bude možné podať žalobu vo veci samej. Uvedená alternatíva ja však v praxi zriedkavejšia a vyskytuje sa spravidla v konaniach o tzv. zdržovacích nárokoch, najmä pri nekalosúťažných konaniach, v rámci ktorých môže dôjsť k efektívnej súdnej ochrane už samotným vykonateľným uznesením o neodkladnom opatrení.²² Pravidlom je skôr neodkladné opatrenie, po ktorom bude nasledovať ďalšie konanie, v ktorom súd rozhodne vo veci samej. Z tohto dôvodu je prípustné, aby bola formulácia petitu v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia totožná s formuláciou petitu vo veci samej.²³ Či je možné, aby oba petitý zneli rovnako, je na posúdení súdu v závislosti od konkrétneho prípadu. Možné to je vtedy, ak je predmetom nariadenia neodkladného opatrenia plnenie, ktoré si žiada strana vo veci samej, napr. právo prechodu cez susedný pozemok.²⁴

V prípade, kedy neodkladné opatrenie nie je vecou samou, je žiadúce, aby konanie vo veci samej začalo čo najskôr, preto má súd možnosť žalobcovi, resp. navrhovateľovi neodkladného opatrenia uložiť vo výroku uznesenia povinnosť podať v určenej lehote žalobu vo veci samej.²⁵ Súd dĺžku lehoty určí podľa svojho uváženia. Analyzovaním zverejnených rozhodnutí súdov SR sme zistili, že tieto na podanie žaloby vo veci samej určujú spravidla lehotu 30 dní, pričom ako príklad si dovoľujeme uviesť rozhodnutie Krajského súdu Nitra, ktorým odvolací súd v napadnutej časti zmenil uznesenie súdu prvej inštancie a žalobkyni uložil povinnosť, aby v lehote do 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podala žalobu proti žalovanému o zákaze vstupu žalovaného do predmetnej nehnuteľnosti.²⁶

---

²¹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.06.2017, sp. zn. 8Cdo/83/2017.

²² ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1085.

²³ § 330 ods. 2 CSP.

²⁴ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1086.

²⁵ § 336 ods. 1 CSP.

²⁶ Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 26.04.2019, sp. zn. 7Co/41/2019.

Vzhľadom na to, že určená lehota je lehotou sudcovskou, možno ju primerane predĺžiť.²⁷

Ďalej môže byť návrh na nariadenie neodkladného opatrenia žalobcom resp. navrhovateľom podaný súdu aj súčasne so žalobou, ktorou sa začína konanie vo veci samej. Žalovaný sa nariadenia neodkladného opatrenia nemôže domáhať, čo vyplýva z povahy veci a jeho procesnej pozície, ktorá je determinovaná obranou proti žalobe. Žalovaný však môže podať vzájomnú žalobu a následne sa domáhať nariadenie neodkladného opatrenia vo vzťahu k nároku, ktorý si ňou uplatnil.²⁸ V takomto prípade súd o návrhu rozhodne bezodkladne, tak aby nespôsobil ujmu.²⁹ Ak súd podanú žalobu vo veci samej odmietne, zamietne alebo konanie zastaví, zo strany súdu zároveň dochádza aj ex offo k zrušeniu neodkladného opatrenia.³⁰ Ak súd konanie vo veci samej čiastočne zamietne alebo čiastočne zastaví, určí vo výroku rozhodnutia či dôjde aj k zrušeniu neodkladného opatrenia alebo bude neodkladné opatrenie naďalej trvať. V prípade kedy k zrušeniu neodkladného opatrenia nedôjde ani jedným z uvedených dôvodov a neodkladné opatrenie nie je časovo obmedzené, bude naďalej trvať aj po skončení konania vo veci samej.³¹

Posledným zo spôsobov nariadenia neodkladného opatrenia je jeho nariadenie po skončení konania vo veci samej, čo do právneho poriadku SR ako novum priniesol CSP. Keďže pomery medzi stranami sporu sú už v tomto procesnom štádiu upravené právoplatným rozhodnutím súdu, dochádza k nariadeniu neodkladného opatrenia po právoplatnom skončení konania spravidla pri obave z ohrozenia výkonu exekúcie. Medzi návrhom na vydanie neodkladného opatrenia a pôvodným predmetom súdneho sporu, resp. konania musí však existovať vecná súvislosť, t.j. z hľadiska obsahu a účinkov návrhu by tento prichádzal do úvahy aj počas prechádzajúceho súdneho konania vo veci samej, keďže sa bezprostredne vzťahuje na tie isté subjektívne práva a povinnosti. Neodkladné opatrenie tak žalobcovi, resp. navrhovateľovi zabezpečí ako oprávnenému poradie, v ktorom dôjde k uspokojeniu jeho pohľadávky. Aj pri nariadení

---

²⁷ § 118 CSP.

²⁸ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1086.

²⁹ ŠTEVČEK, M. a kol.: *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu*. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 94.

³⁰ § 335 ods. 1 CSP.

³¹ ŠTEVČEK, M. – FICOVÁ, S. – BARICOVÁ, J. – MESIARKINOVÁ, S. – BAJÁNKOVÁ, J. – TOMAŠOVIČ, M. a kol.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1087.

neodkladného opatrenia na základe návrhu podaného po skončení konania vo veci samej, dochádza podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k situácii, kedy neodkladné opatrenie konzumuje vec samu, pretože má povahu rozhodnutia vo veci samej.³²

Záver

Inštitút neodkladného opatrenia sa po jeho zavedení do právneho poriadku Slovenskej republiky stal nepochybne pevnou súčasťou civilného procesu. Žalobcoví, resp. navrhovateľovi tento inštitút ponúka efektívnu ochranu v prípadoch, kedy existuje dôvodná obava, že štandardné súdne konanie nepostačí na ochranu ohrozeného práva a bez rýchleho zásahu zo strany súdu, by mohlo dôjsť k ohrozeniu, zhoršeniu alebo porušeniu práva alebo právom chráneného záujmu. Základným atribútom neodkladného opatrenia je naliehavosť a nevyhnutnosť. Neodkladné opatrenie umožňuje jednak bezodkladnú úpravu pomerov a tiež zabezpečenie reálneho prenosu výsledkov už právoplatne skončeného súdneho sporu do praxe v prípade, že existuje obava z ohrozenia exekúcie.

Osobitný význam má neodkladné opatrenia v mimosporovom konaní, v ktorom umožňuje zo strany súdu aj bez návrhu okamžitý zásah do pomerov maloletého dieťaťa, ktoré samo nevie hájiť svoje ohrozené práva a právom chránené záujmy. Predpokladom pre uplatnenie tejto formy procesného zabezpečenia v civilnom procese je potreba bezodkladnej úpravy pomerov, obava z ohrozenia exekúcie a osobitne v mimosporovom konaní aj vtedy, keď nariadenie neodkladného opatrenia vyžaduje verejný záujem. Široké možnosti využitia neodkladného opatrenia sú umocnené aj možnosťou nariadenia neodkladného opatrenia nie len počas prebiehajúceho súdneho konania, ale aj po jeho skončení a dokonca aj pred začatím súvisiaceho konania vo veci samej. Civilný sporový poriadok pripúšťa aj možnosť trvalej úpravy pomerov neodkladným opatrením. Po nariadení neodkladného opatrenia nemusí súd za každých okolností uložiť navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej, čo možno považovať za moderný a prínosný prístup najmä s ohľadom na vyťaženosť slovenských súdov a priemernú dĺžku trvania súdneho konania. S ohľadom na špecifickú koncepciu inštitútu neodkladného opatrenia je v zákone kreovaná osobitná zodpovednosť žalobcu resp. navrhovateľa neodkladného opatrenia

---

³² Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.06.2017, sp. zn. 8Cdo/83/2017.

za prípadnú spôsobenú škodu alebo inú ujmu, ktorá vyvažuje jeho favorizované postavenie. Zodpovednosť navrhovateľa má objektívny charakter a je daná bez ohľadu na zavinenie, či dokonca bez ohľadu na protiprávnosť konania žalobcu resp. navrhovateľa, ktorý sa jej nemôže nijakým spôsobom zbaviť, a to z dôvodu, že Civilný sporový poriadok nepripúšťa žiadne liberačné dôvody.

***

Abstract

Institute of urgent measures in civil proceedings

The institution of an urgent measure is a rapid, efficient and effective instrument for protecting the personal rights of the claimant (in litigation proceedings) or the plaintiff (in non-contentious proceedings) whose subjective rights are violated or threatened. In the present paper, the authors provide an analysis of the institution of urgent measures and a comparison of the differences between urgent measures ordered in contentious and non-contentious proceedings, emphasising the relationship between those mentioned above civil procedural codes. However, the authors also do not omit the prerequisites or conditions for ordering an interim measure and the court's procedural procedure when deciding whether or not to call a temporary measure.